

Det kongelige kunnskapsdepartement

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, høringsvar fra NTNU

Forslaget til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk ble sendt fakultetene, forvaltningsutvalgene og Studenttinget, med oppfordring til å sende sine kommentarer til NTNUs utdanningsutvalg. Forslaget har vært drøftet i utvalget i to møter, 16. mars og 6. april. I det første møtet drøftet utvalget hvilke tema som var aktuelle for NTNUs høringsvar. I det andre møtet drøftet utvalget selve uttalelsen, med utgangspunkt i et forslag utarbeidet av en egen arbeidsgruppe med representanter fra de vitenskapelig tilsatte, studentene og studieadministrativt tilsatte.

Høringsvaret er basert på Utdanningsutvalgets råd til Rektor om hvilke synspunkt NTNU bør ha på de ulike temaene departementet listet opp i sitt høringsbrev.

Med vennlig hilsen

Berit Kjeldstad
prorektor for utdanning og læringskvalitet

Anne Rossvoll
studiedirektør

vedlegg: Høringsvar fra NTNU, datert 27.04.11

Postadresse Studieavdelingen Hovedbygningen 7491 Trondheim	Org.nr. 974 767 880 e-post: eirik.lien@ntnu.no http://www.ntnu.no/studieavd	Besøksadresse Hovedbygningen Høgskoleringen 1 7491 TRONDHEIM	Telefon +47 73 59 50 00 +47 73 59 52 00 Telefaks +47 73 59 52 37	Saksbehandler Seniorrådgiver Eirik Lien Tlf ktr: +47 73 59 67 02 Tlf mob: +47 92 68 13 69
--	---	--	--	---

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandleren ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Hørings svar fra NTNU om nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

I. Generelle merknader

Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket (NKR) har som formål å beskrive kvalifikasjonene i spennet "fra vogge til grav" for enkeltmenneskene i vårt samfunn, og satt inn i utdanningsperspektivet *livslang læring*. NKR er en videreføring av de tre nivåene vi kjenner for høyere utdanning (bachelorgrad, mastergrad, doktorgrad), som kom i vårsemesteret 2009, og som NTNU nå er i ferd med å implementere. Departementet har presisert at høringa gjelder nivåene *foran* disse tre, siden rammeverket for høyere utdanning har vært på høring tidligere og allerede er fastsatt. NTNU kan likevel ikke unngå å ha noen kommentarer også til disse tre nivåene, når vi nå ser hele rammeverket i sammenheng.

NTNUs generelle kommentar til hele rammeverket er at hele beskrivelsen av rammeverket synes å bære preg av en *akademisert* utdanningsverden, som for mange utdanninger og kvalifikasjoner nok ligger utenfor den utdanningsverdenen de er i. Det kan eksemplifiseres med at begrepet *kandidat* blir brukt gjennomgående for alle nivåene, helt fra grunnskolen. Strukturen kan også leses slik at alle utdanningsveier skal ha mulighet for å lede fram til den ultimale kvalifikasjonen: *doktorgrad*. For de aller fleste er det et helt uaktuelt kvalifikasjonsmål.

Denne vinklinga synes NTNU også gjenspeiles i at beskrivelsene er akademisert både i språkdrakten og innholdet, med beskrivelser knyttet til teoretisering, kreativitet og selvstendighet, som nok kan kjennes fremmed for mange som skal ta praktisk rettet utdanning, etatsutdanning er og skoleringer og utdanninger som institusjonene i arbeidslivet selv gir til sine ansatte. Det er ikke minst viktig at de som ønsker å få sine kvalifikasjoner og sin kompetanse verifisert gjennom realkompetansevurdering, kan forholde seg til et rammeverk som beskriver omgivelser de kjenner seg igjen i. Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket må også ta høyde for at vi har – og skal ha – ulike typer utdanninger og praktisk rettet erfaring med kvalifikasjoner som leder i ulike retninger, og ikke bare beskriver utdanninger i en – for noen – idealisert verden.

NTNU vil foreslå at departementet reviderer språkbruken og ordvalget i rammeverket for å gi rom for arbeidsliv, utdanningssystem og erfaringskvalifikasjoner utenfor akademien.

NTNU vil peke på at Norge har et enhetlig grunnskolesystem. Det offentlige skoleverket setter standard på innhold, omfang og nivå. Private skoler som skal godkjennes, må forholde seg til det. NTNU mener derfor at beskrivelsen på nivå 1 kan være mer konkret og unngå flere av de generelle formuleringene. Samtidig vet vi fra ulike undersøkelser at opp til 20 % av enkelte årskull med gjennomført grunnskole, i realiteten er funksjonelle analfabeter. NTNU er derfor i tvil om hvor stor tyngde NKRs beskrivelse av kvalifikasjonene etter fullført grunnskole vil ha i jamføring med utdanning på tilsvarende nivå fra andre nasjoner.

NTNU har oppfattet det slik at når *livslang læring* blir brukt i NKR, skal rammeverket gi kompetansebeskrivelser for dem som vil utdanne seg videre fra en bestemt kvalifikasjon. Med beskrivelsene er det dermed mulig å se hva hver enkelt må supplere med for å komme fram til en ny kvalifikasjon. Det vil være parallelt med bruk av realkompetansevurdering. NTNU mener det ikke er tydelig nok hvor ulike deler av ikke-offentlig utdanning og etatsutdanning skal ligge i forhold til nivåene i kvalifikasjonsrammeverket, og hvem som skal fastsette slik plassering.

1. Antall nivåer og prinsipper for innpassing

NTNU mener det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket må ha likt antall nivå som det europeiske rammeverket (EQF), som det refererer til og er sammenlikningsmal når utdanninger fra andre nasjoner skal jamføres med norske utdanninger. Departementet har satt som føring at det nasjonale rammeverket primært skal beskrives i tråd med strukturen og nivåene i det nasjonale utdanningssystemet. NTNU mener det neppe lar seg gjøre å finne en inndeling av det som er så entydig at den er udiskutabel. Det er derfor en bedre løsning å beskrive systemet ut fra en nivå-inndeling som er gitt på forhånd ut fra andre og like hensiktsmessige føringer. Da står vi friere til å velge inndelingsprinsipp, men hovedstrukturen må uansett bygge på nivåene *grunnskole, videregående skole og utdanning etter videregående skole*.

Det vil alltid være en diskusjon om hvilket prinsipp som skal brukes for å definere et nivå: er det nivået over som skal definere nivået foran – eller omvendt. I praktisk bruk er det vanskelig å sette et entydig prinsipp; i realiteten kan slike fastsettelser gå begge veier og involvere så vel nivået som omfanget, det siste realisert ved faglig innhold og fordypnings-/spesialiseringsaspekt. Slik NTNU oppfatter det, skal *nivå* indikere *modenhetsgrad* sett ut fra en utdanningsprogresjon og livserfaringsprogresjon. Det blir realisert gjennom ulike innhold.

Prinsippene for innpassing bør ta utgangspunkt i det nasjonale utdanningssystemet og finne de beste ekvivalentene der til den malen EQF bruker. Det vil gi en bedre internasjonalisering av Norges utdanningssystem hvis vi – som kjenner vårt eget utdanningssystem – jamfører den med EQF, enn at de som ikke kjenner vårt system skal gjøre en tilsvarende jamføring den andre veien og nivellere mellom to ulike inndelingsrammer.

Et annet argument for å følge EQFs 8 nivåer er at ved å beskrive det norske kvalifikasjonsrammeverket i 7 nivå, blir doktorgrad hos oss liggende på nivå 7, mens den i EQF er på nivå 8. Det kan umiddelbart komme til å virke negativt i sammenlikninger mellom vårt system for høyere utdanning og tilsvarende system i andre nasjoner.

Konklusjon

NTNU mener det norske kvalifikasjonsrammeverket må beskrives i 8 nivå, så nært det lar seg gjøre til inndeling EQF bruker. Et nivå skal indikere modenhetsgraden på kvalifikasjonen, som blir konkretisert med ulikt innhold i form av ulike typer kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Prinsippene for inndeling i nivå (og dermed innpassing) må være tydelige.

2. Innplassering av delkvalifikasjoner

NTNU er skeptisk til å bruke delkvalifikasjoner, slik det f eks er gjort for 2-årig høgskolekandidat på bachelornivå. Skepsisen er tosidig:

- Slik det er presentert i forslaget, ser det ut til å blande sammen nivå og innhold i (omfang på) kvalifikasjonen.
- Det gjør systemet uklart, det som i utgangspunktet skal være oversiktlig og entydig.

Kvalifikasjonen "2-årig høgskolekandidat" skal f eks være på samme nivå som bachelorprogram, siden de begge bygger på samme opptaksgrunnlag/nivå. Forskjellen er at den 2-årige utdanninga ikke har samme omfang og fordypning i sitt innhold. Sett ut fra *nivå* er det ikke noen forskjell på den 2-årige utdanninga, de ordinære 3-årige og de kunstfaglige 4-årige bachelorprogrammene. Det som derimot kvalifiserer for *neste nivå* (f eks masterprogram), er primært nivået på kvalifikasjonen ("modenheten"), og spesifisert med det faglige innholdet, dvs omfanget på og spesialiseringsgraden av det (fordypning).

I forslaget fra departementet er ulike kriterier brukt for å beskrive delkvalifikasjoner (eller er det delnivå?):

- Nivå 3A og 3B er (antakelig) på samme nivå, men med ulikt innhold og ulik type innhold..
- Nivå 4 er uklart: har de to variantene, fagskole 1 og fagskole 2, ulike nivå (modenhets) eller er det ulike innhold på samme modenhetsnivå?
- Nivå 5 har en kortere og en "normal" variant, basert på innhold som skal være på samme nivå. Den lengste varianten, 4-årig bachelorprogram, er derimot ikke nevnt spesielt. Gir den en kvalifikasjon som er overopplyst i forhold til de "normale" 3-årige programmene?

Konklusjon:

NTNU foreslår at rammeverket ikke skal bruke delkvalifikasjoner. Ut fra det foreslår NTNU at det ryddes i hvilke kriterier som skal ligge til grunn for å dele inn i nivå, og at det sees i sammenheng med å vurdere hele rammeverket for en inndeling til 8 nivå.

3. Grunnkompetanse

Slik dette nivået er beskrevet, synes NTNU det er riktig å ha denne kvalifikasjonen som et eget nivå, siden det legger grunnlaget for en differensiert kvalifikasjon på neste nivå.

4. Progresjon og sammenheng mellom nivåbeskrivelsene

NTNU har registrert noen overganger mellom nivåene som synes inkonsistente, der det ikke ser ut til å være progresjon den "riktige" veien. Et eksempel er det første punktet under kunnskap i nivå 1 og nivå 2, der det kan se ut som nivå 2 er innskrenkende sammenliknet med nivå 1:

nivå 1:

... har grunnleggende kunnskap om sentrale fakta og begrep i og på tvers av fag

nivå 2:

... har grunnleggende kunnskap om sentrale fakta og begrep innen enkelte fag/fagfelt

NTNU er usikker på om det er en glipp eller om det er en villet beskrivelse, ved at kvalifikasjon på ett nivå skal være inneholdt på etterfølgende nivå. I så fall viser antakelig beskrivelsen på nivå 2 i eksemplet i realiteten en progresjon i form av mer spesialisert kunnskap i tillegg. Men det er ikke klart om det faktisk er slik.

Ut over det vil NTNU på dette punktet kommentere sammenhengen mellom forslagens nivå 3 B og nivå 5. Den skal beskrive kvalifikasjonen i den studiefaglige kompetansen som skal gi riktig progresjon med det grunnlaget som kreves for opptak til høyere utdanning. Uten at vi har gransket detaljene grundig, ser det ut til at den beskriver kvalifikasjonen som trengs for å spesifisere kravet for opptak til utdanninger som krever generell studiekompetanse. NTNU vil imidlertid peke på at beskrivelsene også må gi rom for at noen studieprogram i høyere utdanning har spesielle opptakskrav fra videregående skole ut over generell studiekompetanse.

En del akademiske yrker har spesialistutdanning, en spesialisering i fortsettelsen av ordinær utdanning – og slik sett også en del av det offentlige utdanningssystemet. Det er vanskelig å se hvordan de skal passe inn i kvalifikasjonene departementet har beskrevet i sitt forslag. Er det å oppfatte som en fordypning på samme nivå som den ordinære utdanninga, eller er det opp et modenhetsnivå – så vi da havner på forslagens nivå 7, doktorgrad? Uklarheten bunner igjen i uklare kriterier for å definere nivå (se kommentarer til pkt 1 og 2).

Konklusjon:

NTNU foreslår at departementet tydeliggjør prinsippene for nivåinndeling og overgang mellom nivåene.

5. Fullført og bestått videregående opplæring – ett eller to sett beskrivelser

Ut fra kommentarene ovenfor vil NTNU hevde at det må være *ett* sett generell beskrivelse for all videregående opplæring etter grunnkompetansen, men at de får sin konkretisering knyttet til om den skal lede fram til en akademisk utdanningsvei eller en mer praktisk yrkesrettet utdanningsvei. Da vil vi få fram at de er på samme modenhetsnivå, men at den går i ulike retninger. Hvis det ikke er mulig å beskrive det slik, må vi heller vise at det er to hovedveier i utdannings-systemet gjennom ulike nivåbeskrivelser. For den praktisk yrkesrettete veien må det være tydelig at også den har en vei videre, f eks i form av mesterbrev for håndverkere – parallelt med at den akademiske veien har et bachelornivå og masternivå (som jo egentlig er svenn- og mestertittel fra den internasjonale håndverkstradisjonen!).

6. Fagskolenivået

NTNU vil vise til at teknisk fagskole, (fagskole 2) også gir inngang til høyere utdanning, bl a gjennom forkurs ved ingeniørutdanningene. For det første er det uklart i rammeverket om nivå 3 A i forslaget er grunnlaget for veien videre til fagskole. For det andre er det uklart om Fagskole 1 og Fagskole 2 i realiteten er på ulike nivå, eller om de skal oppfattes som delkvalifikasjoner på samme nivå, slik som de 2-årige, 3-årige (og 4-årige) programmene er på bachelornivå. Det bør klargjøres som en del av en revidert gjennomgang av nivåinndeling i hele rammeverket.

Avsluttende kommentar

Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket skal beskrive det offentlige utdanningssystemet i Norge, og all annen utdanning skal referere dit. Slik det er bygd opp i forslaget, synes NTNU det kan se ut som om alle typer offentlig utdanning skal kunne lede fram til doktorgrad som det ultimale målet alle bør strebe mot å nå. Beskrivelsen kan lett bli oppfattet som en akademisert utdanningspyramide, der doktorgrad (nivå 7) er det endelige målet for all utdanning, et mål de færreste når (og skal nå!). Utdanningssystemet, også om vi avgrenser det til det offentlige, kan vi heller betrakte som en *bukett* som vider seg ut, og der det øverste nivået bugner i mange farger og fasonger, peker i mange retninger og når ulike høyder. Men alle får sin næring fra en felles kilde. Da får vi heller en beskrivelse som er basert på at det er et enhetlig utdanningssystem i startfasen, og at det blir mer differensiert gjennom nivåene. Overgang mellom ulike utdanningsretninger vil da nettopp bli styrt av kvalifikasjonene som er grunnlaget for (opptak til) de enkelte utdanningene, slik en av hovedintensjonene med NKR er.

For NTNU kan det se ut til at beskrivelsen i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket bygger på og er preget av erfaringene fra de tre nivåene i høyere utdanning. Det har antakelig gitt nettopp en akademisering i språklig formulering og tematisk innhold. Men det virker ikke som om den samme erfaringa, der beskrivelsene for f eks bachelornivået dekker et stort spekter av ulike utdanninger basert på det samme settet av generelle beskrivelser, har blitt videreført i forslaget til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Der bør de generelle beskrivelsene på det som f eks er (modenhets)nivå 3, fullført videregående opplæring, dekke at både et teoretisk og et praktisk innhold skal la seg realisere.